

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
УКРАЇНСЬКО-УГОРСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
Кафедра угорської філології**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Українсько-угорського
навчально-наукового інституту

_____ /Шпеник О.О./

«26» червня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВСТУП ДО ФІНО-УГРОЗНАВСТВА

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	A4 Освіта
Спеціальність	A4 Середня освіта
Предметна спеціальність (за наявності)	A4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови))
(Спеціалізація) (за наявності)	A4.026 Угорська мова та зарубіжна література
Освітня програма	Угорська мова і література (мова навчання фахових дисциплін – угорська)
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	угорська

Робоча програма навчальної дисципліни «Вступ до фіно-угрознавства» для здобувачів вищої освіти галузі знань **A4 Освіта/Педагогіка** спеціальності **A4.02 Середня освіта** предметної спеціальності (за наявності) **A4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови) (спеціалізації) (за наявності) 014.02 Середня освіта. Мова і література (угорська)** освітньої програми **Угорська мова і література (мова навчання фахових дисциплін – угорська)**.

Розробники: Зикань Х.І., к.ф.н., доцент.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри **угорської філології**

протокол № 10 від «24» червня 2025р.

Завідувач кафедри Зикань Х.І.

Схвалено науково-методичною комісією УУННІ

протокол №5 від «24» червня 2025р.

Голова науково-методичної комісії Оксана ТАЛАБІРЧУК

©Зикань Х.І., 2025р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 88	1	
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	1	
	Лекції:	
	34	
	Практичні (семінарські):	
	10	
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	44	

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет. Фінно-угрознавство є комплексною дисципліною. Досліджує та описує мову, мовні зв'язки, культуру, релігію та побут фінно-угорських народів. З другої сторони знайомить студентів з історією наукових досліджень, з відомими джерелами пов'язаними з цією дисципліною.

Мета. Метою модуля є навчити студентів:

- присвоїти знання про фіно-угорські народи, їхній побут, звичаї та культуру.
- використати накопичені знання у подальшій науковій та педагогічній практиці.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Вступ до фінно-угрознавство» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

Шифр НД за ОП Назва навчальної дисципліни

Шифр НД за ОП Назва навчальної дисципліни

...

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Угорська мова і література», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
добирати основну і додаткову літературу до практичних занять з мовознавчих та літературознавчих курсів	ПК-3

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Вступ до фінно-угрознавство»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
планувати свою діяльність на визначений період часу (чверть, семестр, півріччя, рік), вибирати оптимальні форми, засоби та методи навчання в кожній педагогічній ситуації	ПК-1
самостійно складати схеми, таблиці як узагальнення й систематизацію необхідної інформації з дисципліни;	ПК-5
раціонально добирати і використовувати сучасні технічні засоби навчання до окремих тем і розділів мовознавчих та літературознавчих курсів	ПК-6

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

оцінювання студентів за усі види аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, проведення поточного та модульного контрольного оцінювання, оцінювання самостійної роботи, підсумкового семестрового контролю.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усна та письмова.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усна.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота										Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	50	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота										Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	50	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	40	5	40
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)				
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні				
Письмове тестування при тематичному оцінюванні				
...				
Презентація				
Реферат				
Есе				
Memoriter	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

До модульної контрольної роботи допускаються студенти, які відвідали не менше 90% аудиторних занять і отримали не менше 60% від можливої кількості балів за поточну роботу. Модульна контрольна робота складається із теоретичних питань та тестів. Максимальна кількість балів за модульну контрольну роботу – 50. Результати модульної контрольної роботи сумуються із балами, отриманими впродовж практичних занять та оцінювання поза аудиторної навчальної діяльності у ході поточного оцінювання: $50+40+10$ (memoriter)=100 балів.

Критерії оцінювання курсової роботи (проєкту) (у разі потреби)

Не передбачено навчальним планом.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Рівні компетенції	Критерії		
0-34 бали F «незадовільно» (рівень компетентності низький рецептивно-продуктивний)			Ставиться за умов, якщо студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.
35-59 FX «незадовільно» (рівень компетентності низький рецептивно-продуктивний)			Ставиться за умов, якщо студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.
60-63 E «задовільно» (рівень компетентності середній)			Ставиться за умов, якщо студент володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.

репродуктивний)			
64-73 D «задовільно» (рівень компетентності середній репродуктивний)			Студент володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, що позначаються студентом окремими словами чи реченнями.
74-81 C «добре» (рівень компетентності достатній (конструктивно-варіативний)			Студент володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні.
82-89 B «дуже добре» (рівень компетентності достатній (конструктивно-варіативний)			Студент здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, може розпізнавати знайомі слова та найелементарніші фрази, що стосуються його самого, його сім'ї та найближчого конкретного оточення за умови, коли люди говорять повільно і чітко.
90-100 A «відмінно» (рівень компетентності високий)			Студент виявляє початкові творчі здібності, може брати участь у діалозі на простому рівні за умови, що співрозмовник готовий повторити або перефразувати свої висловлювання у повільному темпі й допомогти йому сформулювати те, що він намагається сказати. Може ставити прості запитання та відповідати на такі ж прості запитання, що стосуються сфери невідкладних потреб, або на дуже знайомі теми.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Тема 1-3. Теорії походження

Тема 4-5. Споріднені слова фіно-угорських мов.

Тема 6-7. Як виявити мовне споріднення? Що таке глотокронологія та палеонтологія?

Тема 8-10. Проблематика локалізації первісних батьківщин. Уральська, фіно-угорська, та угорська батьківщини. Магна Хунгарія, Левадія, Етелкез

Модуль 2.

Тема 1-2. Зв'язок фіно-угорців з іншими народами. Суспільство фіно-угорської епохи.

Тема 3-4. Фіно-угорська віра. Стародавня віра угорців. Віра фінських груп в Балтикумі, на Волзі та Пермі

Тема 5-6. Дослідницька історія фіно-угрознавства

Тема 7-8. Представлення та аналіз фінно-угорської первісної мови

Тема 9-10 Порівняння та аналіз мов сучасних фінно-угорських народів.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання:					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1-3. Теорії походження.	8	2				6
Тема 4-5. Споріднені слова фіно-угорських мов.	6	4				2
Тема 6-7. Як виявити мовне споріднення? Що таке глотокронологія та палеонтологія?	10	4				6
Тема 8-10. Проблематика локалізації первісних батьківщин. Уральська, фіно-угорська, та угорська батьківщини. Магна Хунгарія, Левадія, Етелкез	14	4				6
Модульна контрольна робота	8		4			6
Разом за модуль	44	14	4			26
Модуль 2						
Тема 1-2. Зв'язок фіно-угорців з іншими народами. Суспільство фіно-угорської епохи.	6	4				2
Тема 3-4. Фіно-угорська віра. Стародавня віра угорців. Віра фінських груп в Балтикумі, на Волзі та Пермі	6	4				2
Тема 5-6. Дослідницька історія фіно-угрознавства	6	4				2
Тема 7-8. Представлення та аналіз фінно-угорської первісної мови	10	4	2			4
Тема 9-10 Порівняння та аналіз мов сучасних фінно-угорських народів.	8	4				4
Модульна контрольна робота	8		4			4
Разом за модуль	44	20	6			18
Разом за семестр	88	34	10			44

6.3. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Проблематика локалізації первісних батьківщин. Уральська, фіно-угорська, та угорська батьківщини. Магна Хунгарія, Левадія, Етелкез.	2	
2	Зв'язок фіно-угорців з іншими народами. Суспільство фіно-	2	

	угорської епохи.		
3	Фіно-угорська релігія. Стародавня релігія угорців. Релігія фінських груп в Балтикумі, на Волзі та Пермі.	2	
4	Представлення та аналіз фінно-угорської первісної мови.	2	
5	Порівняння та аналіз мов сучасних фіно-угорських народів.	2	
Разом		10	

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Доведення та заперечення різних теорій походження.	4	
2	Споріднені слова фіно-угорських мов (13 груп) Суть та процес глотохронологічного та палеонтологічного аналізу.	4	
3	Проблематика локалізації первісних батьківщин. Причина та наслідки кочування народу. Географічне локалізування місцеснаходжень первісних батьківщин.	4	
4	Зв'язок фіно-угорців з іншими народами. Результати цього в мові та культури.	6	
5	Стародавня релігія. Шаманізм, культ ведмідя, тварини-табу, міфи походження, фіно-угорські епоси.	6	
6	Дослідницька історія фіно-угрознавства		
7	Представлення та аналіз фінно-угорської первісної мови. Порівняння та аналіз мов сучасних фінно-угорських народів. Дослідження характерних категорій (назви членів сім'ї, числа(1-7), особові займенники, назви частин тіла) за вивченим методом.	10	
Разом		44	

6.5. Індивідуальні завдання (у разі потреби)

...

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА (у разі потреби)

Технічні засоби: проектор.

Обладнання ...

Програмне забезпечення ...

8. РЕКОМЕНДОВАНИ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова література

- Bárczi Géza. A magyar nyelv múltja és jelene. Gondolat. – Bp., 1980.
Bárczi Géza. A magyar nyelv életrajza. –Bp., 1963.
Hajdú Péter – Domokos Péter Uráli nyelvrokaink. Tankönyvkiadó. –Bp., 1978.
Hajdú Péter (szerk.) Uráli népek. Nyelvrokaink kultúrája és hagyományai. –Bp., 1975.
Hajdú Péter. Finnugor népek és nyelvek. –Bp., 1962.
Hajdú Péter. Bevezetés az uráli nyelvtudományba. –Bp., 1976.
Kodolányi János (szerk.) A finnugor őshaza nyomában. –Bp., 1972.
Lakó György – Rédei Károly (szerk) A magyar szókészlet finnugor elemei. I-II. –Bp., 1967. 1971.
Rédei Károly. A magyar alaktan uráli (finnugor) háttere // MNy. XCII.évf. 1996/2
Zsirai Miklós. Finnugor rokonságunk. –Bp.1937.

Допоміжна література

- Hunfalvi Pál: Vogul föld és nép. Reguli Antal hagyományai- Pest,1864
Suhajda Ágnes: A föld és világ keletkezése a Kalevalában meg a vogul énekekben, mondákban. Bp.1971.
Honti László. Az ugor nyelvek jellemző vonásai./Nyelvtudományi Közlemények,1979.
Derera Mihály. Szárnyas istenkék, földi bálványkák. Bp. 1982.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. https://www.youtube.com/watch?v=fkG5ne88U_k

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 2022 / 2023 н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № 11 від «23» червня 2022 р. Завідувач кафедри Зикань Х.І.
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20 __ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20 __ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20 __ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)